

۶ دلیل برردّ یک ادعا

ناواقعیت‌ها دربارهٔ تمایل به فرزندآوری

محمد سلیمی
دانشجوی دکتری جمعیت‌شناسی

در روزهای اخیر آمار۱ توسلّط یکی از مسئولان درباره میل به فرزندآوری در جامعه ایران منتشر شد که ادعا می‌کرد بر اساس پیمایش صورت‌گرفته، ۷۷ درصد از زوجین میل بسه فرزندآوری را منفی اعلام کرده‌اند. این ادعا درحالی بیان می‌شود که با سایر یافته‌های علمی در پیمایش‌های ملی دیگر نظیر پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان در سالل ۱۴۰۲ و مقالاتی نظیر «تمایل به فرزندآوری در ایران: تعیین‌کننده‌ها و محدودیت‌ها» در سال ۱۴۰۰ که هرود در سلّسط ملی انجام شده است کاملاً متفاوت و متناقض است و خیر از یک برداشت اشتباه دیگر در تفسیر آمار را می‌دهد. گزاره «۷۷ درصد از زوجین تمایل به فرزندآوری ندارند» به‌سه دلیل محلّ شک و تردید است؛ بر فرض اینکه مسئول محترم درصد و صورت سؤالی که از پرسش‌شونده پرسیده‌شده را صحیح مطرح کرده باشد:

➡ **زوجین با چند فرزند؟**

نخست، مشخص نیست از زوجین با چه تعداد فرزند این سؤال پرسیده شده است؟ اگر از زوجی که سه فرزند دارند این سؤال پرسیده شود طبیعتاً این پاسخ که دیگر میلی به فرزندآوری نداریم کاملاً طبیعی است! اما اگر از زوج بدون فرزند، یا فرد مجردی این سؤل پرسیده شود و آن‌گاه ۷۷ درصد اعلام به عدم تمایل کند می‌بایست نگران بود.

➡ **تا چه زمانی؟**

دوم، همچنین مشخص نیست آیا در صورت سؤل قیدزمان هم‌به‌کاررفته یاخیر؟ یعنی آیا برای همیشه نمی‌خواهید فرزند۱ داشته باشید یا صرفاً برای سال جاری یا انواع حالات زمانی دیگر! مجدداً کسی که امسال فرزندآوری داشته یا فرزند نوزاد دارد پاسخ متفاوت‌تری نسبت به کسی که در این شرایط نیست خواهد داشت.

➡ **در چه سنی؟**

سوم، مشخص نیست از زوجین در چه گروه سنی این سؤال پرسیده شده است؟ مسئول محترم اعلام می‌کنند از افراد در سن باروری این سؤال پرسیده شـده است. طبیعتاً این سؤال را اگر از فردی ۲۰ساله پرسیم با پرسش این سؤال از فردی ۴۵ساله، پاسخ کاملاً متفاوت خواهد بود!

➡ **در تناقض با نتایج طرح‌های ملی**

چهارم، این ادعا با نتایج به‌دست‌آمده در پیمایش‌های ارزش‌ها و

مجتبی قادری
پژوهشگر مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع)

«شهردار گفت: بله، قبل از اینکه اینجا شهری شکل بگیرد ما میمون‌ها در آن زندگی می‌کردیم» «هر مکتب شناسنامه‌ای برای انسان صادر می‌کند، مسئله مهم امروز ما این است که این پردازش معرفتی ناظر به هویت انسان متولی ندارد و نهادهایی که باید متولی آن باشند؛ یعنی حوزه و دانشگاه درست عمل نمی‌کنند، متخصص علوم اجتماعی ما نمی‌تواند پدیده‌های اختصاصی جامعه خسود مثل هیئت‌های مذهبی را تحلیل کند....» بعد از گفت‌وگو با دکتر، فکر می‌کردم که این حرف‌ها چه درد عمیقی از فضای علوم اجتماعی کشور را نشانه رفته است. این اولین گفت‌وگویی ما درباره «فکرپردازی اجتماعی» بود.

➡ **چرا «فکرپردازی اجتماعی»؟**

وقتی از منظر علامه طباطبایی به تحلیل اجتماع و مسائل مختلف آن می‌پردازیم، برخی موضوعات جنبه زیربنایی و اساسی پیدا می‌کند. در نگاه مرحوم علامه، آن چیزی که ش‌سوالده یک تغییر اجتماعی را رقم می‌زند در لایه فکر و باور آن جامعه‌رقم می‌خورد. هم‌زیستی با آراء و افکار مرحوم علامه طباطبایی برای ما –پژوهشگران هسته منظومه فکری علامه طباطبایی مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع)– نگاهی ساخته‌که بر اساس آن به مسائل اجتماع نظر می‌کنیم و تلاش می‌کنیم که از این منظر به تحلیل و تجویز مسائل بپردازیم. شکل‌دادن به مسیر فکر در عرصه اجتماعی از دل‌عامل یانخبگان و استادانی گذر

گروه‌های دیگر نظیر دو فرزند به بالا در عمل پاسخشان به این سؤال ارزش کمتری خواهد داشت؛ چرا که آنان بر اساس الگوی کشوری در جامعه ایران باروری خود را به اتمام رسانده‌اند. از ادعای عدم تمایل ۷۷ درصدی زوجین به فرزندآوری این برداشت ایجاد می‌شود که میل به فرزند در جامعه ایران به‌شدت پایین آمده است، یعنی از هنگام انتشار این خبر این برداشت در ذهن مخاطب شکل گرفته است درحالی‌که عقبه این خبر نیز بحران کاهش باروری در ایران است. برآیند کنار هم قراردادن بحران باروری از یک‌سو و ادعای ۷۷ درصد عدم تمایل به فرزندآوری از سوی دیگر، این نتیجه را در اذهان می‌سازد که جامعه ایران به مرحله‌ای رسیده است که نه فرزند۱ می‌خواهد نه فرزند۲ می‌آورد. مطرح شدن چنین ادعایی و وارد کردن آن به دستگاه تحلیلی جامعه، مسیر اصلاح بحران باروری را بیش از پیش سخت‌تر می‌سازد. واقعیتی که آمارها نشان می‌دهند آن است که مردم ایران اتفاقاً فرزند می‌خواهند اما در عمل کمتر فرزند۱ می‌آورند. بر اساس پیمایش ارزش‌ها

و

جای خالی روایت حضور انسان در علوم اجتماعی

می‌کند که هر یک از وجهی با مسیر ما مرتب‌بند. مسیر ما گوشه‌ونگارهای متعددی دارد که به اقتضای آن به دنبال آن بودیم تا در تعامل با استادان، صاحب‌نظران یا... ابعاد مختلف مسیر خود را تکمیل کنیم. ما در «فکرپردازی اجتماعی» به دنبال آنیم که نهرهای اندیشه‌و عمل را در بستر یک گفت‌وگوی جمعی به یکدیگر متصل کنیم و از دل آن، گذشته و حال خود در عرصه «فکر اجتماعی» را دقیق‌تر بشناسیم و نهایتاً مسیر جدیدی را در حوزه علوم اجتماعی بگشاییم.

➡ **مهمان اول**

گام اول «فکرپردازی اجتماعی» را در گفت‌وگویی با یکی از استادان باسابقه در حوزه اندیشه علامه طباطبایی برداشتم. دکتر سپهری‌های‌سال در حوزه نظام‌فکری و شرح آثار مرحوم علامه سابقه دارند. تدریس دروس تفسیر دانشگاه امام صادق علیه‌السلام را با محوریت سیر انسان‌شناسی علامه طباطبایی و برخی از مهم‌ترین رسائل علامه مانند رسائل انسان، رسائل توحید، رساله الاعتبارات، رساله الولایه از فعالیت‌هایی است که ایشان دنبال می‌کنند. به‌واسطه همین فرایت‌ونزدیکی فکری که جمع ما با دکتر دارد محور سؤالات ما از ایشان این بود که «از نظر شما، نظام اندیشه علامه طباطبایی چه خلأ اساسی را در حوزه علوم اجتماعی پر می‌کند؟»

➡ **جای خالی «روایت انسان»**

جان کلام دکتر در یک مثال بود. جالب بود که ایشان برای بیان ایده خود در تحلیل وضعیت علوم اجتماعی و کارویژه آن از یک مثال ساده و دم‌دمستی استفاده می‌کنند که هر یک از وجهی با مسیر ما مرتب‌بند. مسیر ما گوشه‌ونگارهای متعددی دارد که به اقتضای آن به دنبال آن بودیم تا در تعامل با استادان، صاحب‌نظران یا... ابعاد مختلف مسیر خود را تکمیل کنیم. ما در «فکرپردازی اجتماعی» به دنبال آنیم که نهرهای اندیشه‌و عمل را در بستر یک گفت‌وگوی جمعی به یکدیگر متصل کنیم و از دل آن، گذشته و حال خود در عرصه «فکر اجتماعی» را دقیق‌تر بشناسیم و نهایتاً مسیر جدیدی را در حوزه علوم اجتماعی بگشاییم.

و نگرش‌ها که بالاتر از آن یاد شد، ۷۹/۴ درصد از مجردان تمایل به فرزندآوری داشته‌اند. از سوی دیگر پیمایش‌های انجام‌شده و همچنین فراتحلیل انجام‌شده در سال ۲۰۲۰ روی ۳۷ مقاله که همگی شاخص باروری ایدنل را سنجیده‌اند باروری ایدنل در جامعه ایران بالاتر از ۲/۲۵ و در برخی یافته‌ها ۳ بوده است. این یعنی الگوی غالب در فرزندخواهی حداقل ۲ فرزند است. چطور ممکن است مقالات علمی چنین رقمی را نشان بدهند، اما از آن طرف یک پیمایش اعلام کند ۷۷ درصد زوجین فرزند۱ نمی‌خواهند!

➡ **بی‌توجهی به فرامتن‌ها**

ششم، فرامتن گزاره عدم تمایل ۷۷ درصد زوجین به فرزندآوری چیست؟ فروپاشی نهاد خانواده در ایران! آیا واقعاً نهاد خانواده در ایران به این مرحله رسیده است؟ اگر چه کاهش باروری ضربه مهلکی به اندازه خانواده در ایران زده و این نهاد را لاغر کرده است و شبکه خویشاوندی را بسیار کوچک‌تر از دهه‌های گذشته کرده، با این حال نهاد خانواده همچنان مؤثرترین نهاد اجتماعی در جامعه ایران محسوب می‌شود. هیچ یافته علمی را نمی‌توان یافت که نشان دهد نهاد خانواده در ایران چنین سقوطی کرده است. مجدداً به پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌ها رجوع می‌کنیم: ۹۶/۷ درصد از پاسخگویان مادر بودن را به عنوان یک فضیلت و ارزش معرفی کرده‌اند. عمده زنان و مردان سن ۲۱ تا ۲۵ سالگی را سن مناسب برای ازدواج دختران دانسته‌اند. ۸۸/۵ درصد با روابط جنسی پیش از ازدواج مخالف و خیلی مخالف بوده‌اند، ۵۰/۹ درصد تعداد فرزند مطلوب را ۲ فرزند دانسته‌اند که ۵۳ درصد مجردان و ۴۸ درصد متأهلان را شامل می‌شود! این یافته‌ها چه چیز را نشان می‌دهد جز اینکه نهاد خانواده و تشکیل خانواده در نگاه مردم ایران بسیار ارزشمند و بااهمیت است و افراد خود را بجای از خانواده تعریف نمی‌کنند؟ باید دانست حوزه علوم اجتماعی و مشخصاً تحلیل داده‌های آماری در علوم اجتماعی از پیچیدگی‌ها و ظرفت‌های خاصی برخوردار است که در صورت عدم دقت به‌راحتی می‌تواند فریب‌دهنده باشد. وقتی ادعا می‌کنیم مردم خود فرزند نمی‌خواهند مسیر حل بحران به سمت دیگری منحرف خواهد شد و به جای آن که در فرصت کوتاه باقی‌مانده اقدامات اساسی برای مبارزه با ضد ارزش‌ها و ساختارهای ضد خانواده که مداوم تجمرد و بی‌فرزند۱ را بازتولید می‌کنند انجام دهیم به اقدامات بی‌اثر یا کم‌اثر۱ مشغول خواهیم شد که بی‌حاصلی و عدم نتیجه آن را همین امروز هم می‌توان مشاهده کرد.

و

اجتماعی نفوذ کند تاگزیر از آن است که یک روایت مشخص از انسان و به‌اصطلاح یک شناسنامه از انسان ارائه دهد. یعنی نشان دهد که پیشینه و گذشته انسان چیست؟ الان کجاست و باید چه بکند؟ و چه افقی را برای وی در نظر می‌گیرد؟ حیات مکتب به این است که این روایت را در سطوح مختلف اجتماع و به روش‌های گوناگون ترویج کند. با این کار مردم آن جامعه کم‌کم شیوه تفکرشان بر اساس این روایت غالب شکل خواهد گرفت.

➡ **حوزه و دانشگاه**

متولیان «پردازش معرفتی» جامعه

یکی از مسائل اساسی ناظر به جایگاه حوزه و دانشگاه در خصوص تولید روایت کلان از انسان و جاری کردن آن در عرصه اجتماعی است. در حال حاضر معلوم نیست که این روایت کلان از انسان، در جامعه ما در کجا شکل می‌گیرد؟ در نگاه کلان می‌توان گفت که حوزه و دانشگاه به‌عنوان اصلی‌ترین نهادهایی که بایست مسئولیت این پردازش معرفتی را در جامعه به عهده بگیرند نقش خود را به‌خوبی ایفا نمی‌کنند. زمانی که از تحول در علم و شکل‌دادن به یک برنامه علمی خصوصاً در فضای علوم انسانی صحبت کنیم باید بدانیم که فارغ از محتوا، این برنامه علمی باید بتواند خودش را به‌عنوان یک گفتشمار در عرصه اجتماعی وارد کند. تلاش فعالان عرصه فکر و فرهنگ این باید باشد که آن روایت کلان هر چه بیشتر در سطوح مختلف جامعه جاری شود تا حرکت کلی جامعه در جهت آن فکر و باور محوری باشد.

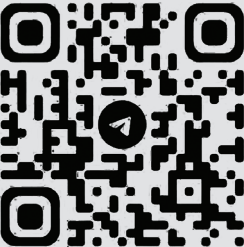

آگهی مناقصه عمومی

دانشگاه آزاد اسلامی و احد پرنده واقع در آزادراه تهران- ساوه، شهر جدید پرنده در نظر دارد سلف‌سرویس واحد را از طریق مناقصه عمومی به اشخاص حقیقی و حقوقی واجد شرایط واگذار نماید.
* فقط شرکت‌ها و افرادی که دارای جواز کسب و حداقل ۵ سال سابقه کار مستند و مکتوب می باشند مجاز به شرکت در مزایده هستند.
* آخرین مهلت جهت دریافت اسناد مزایده ۱۰ روز کاری از تاریخ درج آگهی از ساعت ۹/۰۰ الی ۱۴/۰۰ نسبت به خرید اسناد به دبیرخانه کمیسیون معاملات واحد مراجعه نمایند.
* هزینه در یافت اسناد شرکت در مزایده ۲/۵۰۰/۰۰۰ ریال به حساب ۰۵۳۸۴۴۲۰۰۵ و وجه دانشگاه آزاد اسلامی واحد پرنده می باشد.
* ارائه اصل فیش واریزی یا ضمانت‌نامه بانکی به مبلغ ۱۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال به حساب فوق‌الذکر جهت تضمین شرکت در مزایده.
* متقاضیان شرکت در مزایده می توانند جهت اطلاع از شرایط و دریافت اسناد مزایده به طبقه سوم ساختمان اداری دفتر معاونت توسعه و مدیریت منابع مراجعه نمایند یا با شماره‌تلفن ۰۲۱۵۶۷۳۳۰۰۱ الی ۹ داخلی ۲۳۰۱ تماس حاصل نمایند.
* هزینه چاپ آگهی به عهده برنده مناقصه خواهد بود.
* دانشگاه نسبت به رد یا قبول یک یا کلیه پیشنهادات واصله اختیار تام خواهد داشت.
دانشگاه آزاد اسلامی واحد پرنده

کتابخانه دیجیتال
سپهر جوان
مجری انحصاری تبلیغات
دانشگاه آزاد اسلامی
۰۹۳۸۸۸۸۶۹۹

مدرسه عالی مهارتی
رسانه‌ای فرهیختگان
۰۹۱۰۸۱۰۶۵۳۵

Farhikhteghan_school